

“Leksikoloģija”

1. uzdevums. Izpildiet testu ! (13 p.)

Nr. p.k.	Apgalvojums	P.	N.
1.	Sinonīmi ir vārdi tikai ar vienādu nozīmi.		
2.	Vārdi <i>dažāds</i> un <i>savāds</i> ir sinonīmi.		
3.	Vārdi <i>riet</i> , <i>smilkstēt</i> , <i>vaukšķēt</i> un <i>aurot</i> nav sinonīmi.		
4.	Vārdi ar vienādu skanējumu, bet dažādu nozīmi ir homonīmi.		
5.	Vārdi <i>varavīksne</i> un <i>dardedze</i> ir sinonīmi.		
5.	Vārdi <i>domāt</i> un <i>prātot</i> nav sinonīmi.		
7.	Vārdi ar pretēju nozīmi ir homonīmi.		
8.	Vārdam <i>sakne</i> ir vismaz 3 leksiskās nozīmes.		
9.	Vienādi rakstāmi, bet dažādi izrunājami vārdi ir homofoni.		
10.	Vecvārdi ir vārdi, ko agrāk lietoja bieži, bet mūsdienās lieto reti vai nemaz.		
11.	Vārdi <i>kamieji</i> un <i>kamieši</i> nav sinonīmi.		
12.	Vecvārdi, kuri saistīti ar vēstures jēdzieniem, ir historismi, tiem nav sinonīmu mūsdienu valodās.		
13.	Arhaismi ir novecojuši vārdi, mūsdienu valodā tiem atbilst biežāk lietoti vārdi.		
14.	Apvidvārdus nekad nelieto daiļliteratūrā.		
15.	Vārds <i>dators</i> ir neologisms.		
16.	Vārdi <i>kisens</i> , <i>kēķi</i> , <i>zafte</i> ir barbarismi.		
17.	Vārds <i>kino</i> , <i>galds</i> , <i>gramatika</i> ir internacionālismi.		
18.	Svešvārds <i>alkohols</i> uzrakstīts pareizi.		
19.	Barbarismi ir nevēlamī aizguvumi.		
20.	Žargonismi ir attīstītas valodas kultūras liecinieki.		
21.	Frazeoloģija ir mācība par kādas valodas vārdu krājumu.		
22.	Frazeoloģisms <i>celt debesīs</i> – nozīmē uzceļt uz kāda priekšmeta, kas atrodas ļoti augstu.		
23.	Frazeoloģismus lieto kā sarunvalodā, tā daiļliteratūrā.		
24.	Daiļliteratūrā drīkst lietot tikai literārās valodas leksiku.		
25.	Vulgārismi un vienkāršunas vārdi valodu degradē.		

2. uzdevums. Pārveidojiet teikumus atbilstoši literārās valodas normām ! (6 p.)

- Pagājušajā svētdienā mēs uz tīrgus nopirkām jaunu vidjika kaseti. ....
- Tikai dēļ vecākiem es cenšos mācīties uz labi un teicami, nevis priekš sevis. ....
- Jaunajā kafejnīcā pārdodas ne tikai svaigas bulciņas, bet arī karstas buterbrodas. ....
- Neaizmirsti vakarā manīm pazvanīt, sarunāsim par tusiņu. ....
- Pateicoties informātikas skolotājam, es iemācījos ļoti labi un ātri rakstīt uz datora. ....
- Izdaliet desmit uz divi! ....
- Uz kurās ielas tu dzīvo? ....
- Vai tu jau proti spēlēt uz ģitāras? Šīs mācības šogad jādabeidz! ....

3. uzdevums. Skaidrojiet doto homoformu nozīmi, iesaistot katru no tām vienkāršā teikumā ! (6 p.)

- Radi, vilks, peļu .

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
4. uzdevums. Skaidrojet doto vārdu nozīmi, nosakot, kāda leksikas slāņa paraugs tas ir ! (7 p.)

- Zibatmiņa - .....
- nēzdodziņš - .....
- īkstis - .....
- ģeogrāfija - .....
- koroče - .....
- nāburgs - .....
- latiša - .....

5. uzdevums. Dotajiem vārdiem uzrakstiet sinonīmus un antonīmus ! (4 p.)

Sinonīmi

Antonīmi

.....	runāt	.....
.....	košs	.....
.....	ātri	.....
.....	mācīties	.....

6. uzdevums. Skaidrojet doto frazeoloģismu nozīmi! (*Par pareizi skaidrotu nozīmi 1p.*) Divus frazeoloģismus iesaistiet saliktā pakārtotā teikumā ! (*par pareizi iesaistītu frazeoloģismu 1p., par pareizi izveidotu teikumu 1 p., par pareizi uzrakstītu teikumu 1 p.* (10 p.)

- nevar pār lūpu pārspļaut - .....
  - ciets rieksts - .....
  - ne cepts, ne vārīts - .....
  - iesēsties pelķē - .....
-
- .....
-
- .....
-
- .....
-
- .....

7. uzdevums. Uzrakstiet 3 frazeoloģismus, kurus Jūs bieži lietojat! Paskaidrojet, kādās situācijās Jūs tos izmantojat! (6 punkti)

.....
.....
.....
.....

7. uzdevums. Pierādiet vai apgāziet doto apgalvojumu – „Leksikoloģijas mācīšanās skolā ir nevajadzīga, mēs katrs no mazām dienām jau mākam runāt.” (*Par pamatotu, interesantu atbildi, kas pauž viedokli, 3 punkti; par atbildi bez kļūdām 5 punkti, par 1-2 kl. - 4p.; 3-4kl. -3p.; 4-5kl.-2p.; 6-8kl. – 1p.; 9-...kl. -0p.*) (8 punkti) Atbildes apjoms 50 – 60 vārdi.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....